

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

Nr. 2 31. årgang 2016

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

Nr. 2 31. årgang 2016

Redaktion og layout:
Eva Holm-Nielsen

Tryk: Nofoprint, Helsingør

ISSN 0903-3505

Udkommer 3 gange årligt
Stof til bladet sendes til Eva Holm-Nielsen

Medlemskab tegnes ved henvendelse til
Inge Elsø eller indbetaling på
Danske Bank reg.nr. 9570 0007044607
Pris: 150 kr, 100 kr pensionister og studerende

www.hillerødlokalhistoriskeforening.dk

© Copyright

Hillerød Lokalhistoriske Forening

Indhold

DA DET SPØGTE I SLOTSKROEN 3
af *ASGER BERG*

KAY HAGSTRØM 7
af *BODIL HAGSTRØM*

SKANSEBAKKEN VED HILLERØD 12
af *ERNST VON DER RECKE*

Laura Rasmussen 17
af *ASGER BERG*

Forsiden: Gården bag Heegaards Gæstgiveri (Slotskroen), udsnit, se s. 4. Foto: Hillerød Lokalhistoriske Arkiv.

Hillerød Lokalhistoriske Forening støttes af:
Det Nationalhistoriske Museum Frederiksborg Slot - FOSS
- Frederiksborg Svendeforening - Hillerød Borgerstiftelse -
Hillerød Industri- og Håndværkerforening - Holte Vinlager,
Hillerød - PriceWaterhouseCoopers, Hillerød - Spar Nord,
Hillerød - Ullerød SuperBrugs

BESTYRELSEN

Formand
Asger Berg
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
larskanit@gmail.com

Næstformand og kasserer
Inge Elsø
Ørnevej 10
2970 Hørsholm
Tlf. 4586 6676
elsoc@email.dk

Sekretær
Eva Holm-Nielsen
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
evamahoni@gmail.com

Henrik Selsø Sørensen
Bondehavevej 11
2880 Bagsværd
Tlf.: 4498 9220
hselseo@gmail.com

Mona Petersen
Grønneager 21
3400 Hillerød
Tlf.: 4074 7357

Peter Schmaltz-Jørgensen
Helsingevej 37A
2830 Virum
Tlf. 4585 5957
schmaltz@webspeed.dk

LOKALHISTORISK ARKIV

Christiansgade 1
3400 Hillerød
Tlf. 7232 5884

Arkivet har åbent
Tirsdag 12.30-17
I. lørdag i måneden 10.30-14

DA DET SPØGTE I SLOTSKROEN

I 2002 blev Hillerøds Slotskro landskendt for, at der huserede et spøgelse. Det skete i en tv-udsendelse bragt i en serie under titlen "Åndernes magt". Udsendelsen var tilrettelagt af Jes Schrøder og Annette Fich Mortensen og blev bragt af TV2 Zulu. I tv-serien besøgte man en række steder, hvor der skete uforklarlige fænomener, og forskellige medier forsøgte at uddrive de uønskede ånder.

Slotskroen, Slotsgade 67, blev i 2002 drevet af restauratørægteparret Annie og Peter Sønderskov. De havde ikke selv oplevet spøgeriet, men det havde en række af deres medarbejdere. I udsendelsen fortalte kokken og fire tjenere samstemmende om de oplevelser, de havde haft på 1. sal, især i den såkaldt "gamle slotsstue", i et tilstødende anretterkøkken og en korridor. Kokken Niels og de fire

AF
ASGER BERG

Gården bag Heegaards Gæstgiveri ca. 1895. Da Andreas Heegaard døde, overtog sønnen, Valdemar Heegaard, driften sammen med sine søstre, Hedvig og Albertine. I 1912 købte Niels Peter Nielsen ejendommen og gav den navnet Slotskroen (se s. 3). Til højre Carl Knutzens cykel- og automobilværksted og Carl Jensens maskinsnedkeri. Foto: Carl Rathsch, ca. 1915. Hillerød Lokalhistoriske Arkiv

tjenere, Ulrik, Patricia, Galina og Brian, kunne fortælle om et bestemt sted i slotsstuen, hvor de mærkede en kold vind eller ligefrem så en skygge eller omridset af en skikkelse gå forbi.

Galina havde ved en lejlighed oplevet en ubehagelighed. Da hun ville rydde af efter et selskab og bar et fad ud fra stuen til anretterkøkkenet, mærkede hun, at en hånd ville løfte fadet op i den ene side, så hun uvilkårligt udbrød: "Så er det nok. Hold op med det!" En anden gang var en stabel dækketøj blevet kastet ned fra en hylde, da hun gik forbi. Patricia havde oplevet, at en lukket dør åbnedes af sig selv, og kokken, som havde arbejdet på kroen i flere år, havde set skikkelsen, men valgte først at fortælle kollegaerne om det, da de andre begynde at tale om deres oplevelser

Den unge tjener Brian havde latterliggjort de andre, da samtalen ved en julefrokost kom ind på spøgerierne. Men da han selv nogen tid efter skulle hente et tungt bord

på 1. sal, fik han en skræmmende oplevelse. Idet han stod med bordet og pludselig vendte sig om, så han skikkelsen – om det var en mand eller kvinde kunne han ikke sige. Men han blev så bange, at han sprang ned ad trappen med bordet i armene.

Alle havde oplevet de uforklarlige fænomener som ubehagelige eller uhyggelige, og de ønskede ikke at færdes alene, når de skulle ovenpå og arbejde i forbindelse med slotsstuen.

Efter personalets beretninger i marts 2002 inviterede tv-tilrettelæggerne i juni 2002 det britiske medie Angela Donovan til Hillerød. Hensigten var, at hun skulle finde ud af, hvad det var for et åndeligt fænomen, der optrådte i Slotskroen, og hvorfor det var der. Desuden skulle hun drive det ud, så det ikke fortsat generede de ansatte i deres arbejde.

I tv-udsendelsen så man i en række klip, hvordan hun gik fra rum til rum oppe og nede, fulgt af personalet, der undervejs kommenterede, hvad hun mærkede, fx hvem af de ansatte der havde set skikkelsen. Hendes konklusion var, at spøgelset var en mand, en slags forpagter, der havde boet i stuerne på 1. sal i 1700-tallet. Han havde - ikke mindst i de seneste 12 år efter 1990, hvor der var sket bygningsændringer på kroen - været utilfreds, vred og aggressiv. Han var også vred over, at der blev

holdt selskaber på kroen i stedet for ”på den anden side af vandet”, altså ovre på slottet. Om manden kunne Angela Donovan yderligere mærke, at hans navn begyndte med A, at han var omgivet af sin kone eller kæreste og to andre kvinder, samt at han var død ved en ulykke i 1760’erne efter at være blevet ramt i livet af en vognstang

Seancen i kroen sluttede med, at Angela Donovan højtideligt kontaktede ånden og bad den forlade kroen og forsvinde ind i lyset. Hun mærkede, at han gik sin vej, men han græd, da han forlod stedet.

Efter Angela Donovans besøg blev jeg kontaktet af udsendelsens researcher, Sebastian B. Møller. Han bad mig som lokalhistoriker undersøge, om der var kilder, der kunne bekræfte de oplysninger, som mediet havde fornemmet sig frem til. I udsendelsen blev det til et lille indslag fra det daværende Landsarkiv på Jagtvej i København, hvor jeg fortalte lidt om Slotskroens historie, og hvor vi sammen kiggede i de gamle kirkebøger.

Slotskroen fik først det navn i begyndelsen af 1900-tallet. I 1700-tallet var stedet ved Lille Slotssø kendt som Slagtergården eller Urmagergården, for her boede den kongelige urmager. Ifølge sognets eneste kirkebog fra tiden

blev Peter Uhrmagers søn Nicolaus August døbt den 10. august 1742,¹ og den 8. marts 1763, i en alder af kun ca. 20 år, blev Peder Urmager Pedersens søn begravet.² Dødsårsagen er ikke angivet.

På dette spinkle grundlag blev det i udsendelsen gjort tænkeligt, at det muligvis var Nicolaus August, hvis ånd gik igen i Slotskroen. Andre muligheder kunne ikke ses i kirkebogen. Var han kendt som August med stort A? Var han død ved en ulykke? Var den unge mand omgivet af tre kvinder? Gift var han ikke. Men de unge kvinder kunne være hans søstre. Kort sagt var der mange løse ender

Tv-udsendelsen sluttede med, at personalet et par måneder efter mediets besøg kunne berette, at det nu var slut - eller næsten slut - med overnaturlige fornemmelser på 1. sal i kroen. Men da vi selv et halvt års tid senere besøgte kroen og spurgte overtjeneren, lød svaret ganske anderledes: ”Uha, nej, det er værre end nogensinde!”

Hvis spøgelsets utilfredshed med forholdene skyldtes, at det gamle hus var blevet renoveret, tør man slet ikke tænke på, hvad den senere ombygning af overetagen og Jensens Bøfhus’ indflytning i undertetagen kan have medført af reaktioner.

Kilder:

Eva Holm-Nielsen, FRA DEN GAMLE GÆSTGIVERGAARD, Hillerød 1998.

¹ Hillerød eneste ministerialbog, s. 570.

² Hillerød eneste ministerialbog, s. 698.

KAY HAGSTRØM

Kay Edmund Arnold Skat Hagstrøm, født 28. nov. 1893 i København, giftede sig 3. jan. 1920 med Marie Oline, født Michelsen, født i Nyborg 30. sept. 1901.

Kay var udlært skrædder, men fik hurtigt interesse for fotografering, så de åbnede et fotoatelier i København. Kay stod med "kukkassen" på Rådhuspladsen og Marie på Kongens Nytorv.

De fik fire børn. Den ældste, Frithjof, blev uddannet gartner på Fredensborg Slot, og også han fattede interesse for fotografering. Bjørn var sælger, Bjarke arkitekt og Vivi Ann en habil kunstner.

REBELLEN

Kay Hagstrøm var lidt af en rebel og blandede sig i mange ting. Han var medlem af ALDRIG MERE KRIG og agiterede meget for denne sag. Den 25. maj 1931 var der radio-transmission fra Christiansborg Slotskirke. Midt under gudstjenesten trådte Kay frem i kirken og opfordrede regering, kirke og folk til at få Danmark afrustet. Ifølge diverse aviser foregik det hele i ro og orden.

I 1931 skrev Kay til den danske regering, at han betragtede sig som

slettet af lægdsrullen og fremtidigt i skrift, tale og gerning ville virke aktivt for fred mellem landene, uanset hvilken personlig konsekvens det ville få.

Han protesterede også mod koppevaccination på Rådhuspladsen. Det medførte en politianholdelse. Han var overbevist om, at det kunne medføre hjernebetændelse hos børnene. Han søgte om fritagelse for sine børn, hvilket lykkedes.

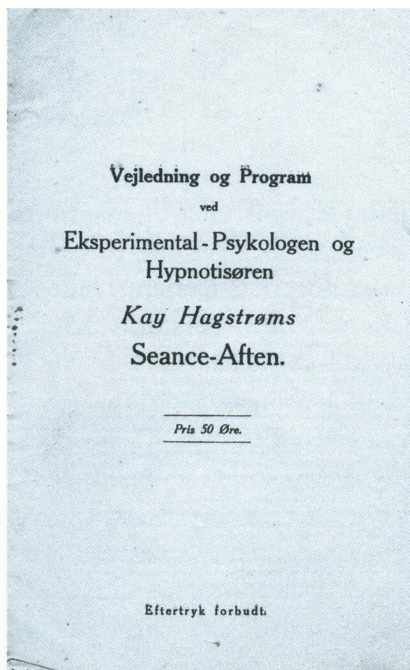
FAMILIELIV

I 1933 flyttede familien til Fredensborg, hvor de sammen med andre familier oprettede Cooperationen for jord, bolig og beskæftigelse. Meningen var, at de skulle være selvforsynende, dyrke jorden og have fabrikation af forskellige trævarer i en fabrik de selv byggede ved Esrum Sø. Området kaldte de FRECO. Marie og de andre kvinder hjalp til med fabrikation, og senere åbnede Marie en lille forretning med kunst på Helsingørvejen i Fredensborg.

Efter nogle år opløstes FRECO, og familien flyttede til Helsingørgade 28 i Hillerød. Her begyndte de at sælge symaskiner, som blev

AF
BODIL
HAGSTRØM

*Kay Hagstrøm
med kukkassen i
København.*

deres fremtidige virke til deres død.

Det blev en svær tid. Der kom ingen varer til landet under krigen, så mens Marie passede forretningen, kørte Kay på budcykel rundt i Nordsjælland og opkøbte gamle symaskiner, som de gjorde i stand og solgte. I 1950 flyttede de forretning og bolig til Østergade 20. Nogle år senere købte de Det gule Palæ i Gadevang, hvor de boede i mange år.

*Familien
Hagstrøm på
Frederiksborg
Slot. Fra venstre
bunden Mia,
Bjarke, Marie
Hagstrøm,
Wally, Frithjof
med Anita og
Vivian.*

OKKULTISTEN

I denne periode fik Kay interesse og evne for hypnose. Han var medlem af METAFYSISK SELSKAB, der udgav bladet OKKULTISTEN, hvor Kay blev

specialredaktør. Han skrev mange artikler om hypnose, suggestion og massesuggestion. Desuden rejste han rundt i landet, hvor han på kroer og i forsamlingshuse brugte sine evner. Der var på den tid stor interesse for sagen.

I 40'erne var der i Hillerød en meget aktiv brydeklub, som Kay var formand for i flere år. Når bryderne skulle til kamp i Sverige, måtte Kay søge om tilladelse hos regeringen. I 1949 er der et brev, hvor Kay ansøger Krigsministeriet om tilladelse for Henning Nielsen, der dengang var soldat, til at deltage i danmarksmesterskaberne i Roskilde. Henning var sjællandsmester og skulle meget gerne repræsentere Hillerød Brydeklub. Alle anmodninger er skrevet i meget høflige og ærbødige vendinger.

IDEALIST

På Åmosevej i Hillerød boede en malerinde, frk. Nanna Andersen. Hun brugte meget tid på at hjælpe folk ud af åndssvageanstalterne, hvor mange af patienterne blot var anbragt der, fordi de var ordblinde, men blev stemplet som åndssvage. Nogle var anbragt på gårdene, hvor de boede og arbejdede under kummerlige forhold. Kay Hagstrøm hjalp Nanna Andersen med at hente disse mennesker, og de gik mange gange rettens vej for at redde dem ud.

*Kay Hagstrøm
ved staffeliet.
Billedet er taget
af Jørgen Rubæk
den 16. marts
1973. Alsønde-
rup og Tjæreby's
Lokalhistoriske
Arkiv*

*Den første bil,
Østergade, som-
meren 1952.*

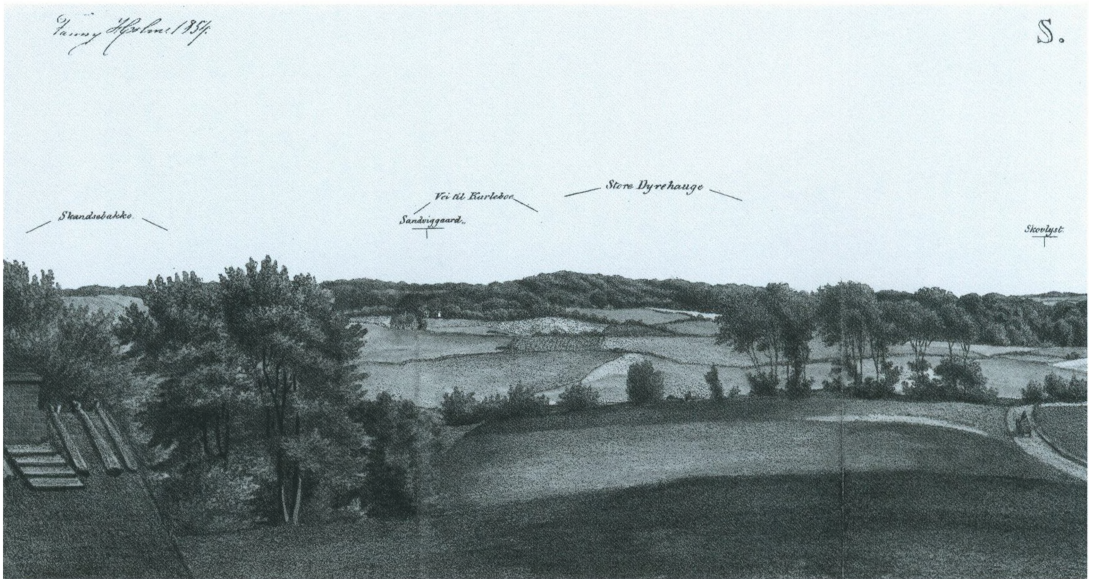
FOTOGRAFERING GENOPTAGES
I 1950, da de flyttede til Østergade, fandt Kay igen sin gamle kukkasse frem, stillede sig ved Byporten ved slottet og for en kort tid tog sit gamle erhverv op. Han stod der, i sin brune kittel, og en hvid emaljeret spand under kassen. Der skyllede han sine billeder og solgte dem så, når turisterne kom tilbage fra slotsturen. Det befandt han sig godt med, kunne dele sine synspunkter med de mange der passerede forbi. Men i 1950 var tiden nok slut med kukkassebil- leder, så han trak sig tilbage og begyndte at male billeder. Igen en ny interesse. Han indrettede et lille atelier på første sal i Østergade 18. Der sad han i mange år, hvor gamle

venner og familie kunne komme og bese kunstværkerne. Han blev igen formand for en forening, denne gang GRIBSKOVMALERNE. Han var meget produktiv. Han solgte ingen billeder, men ville selv beholde dem alle. Dog fik børn og børnebørn måske et, hvis de var stille og ikke rørte ved noget, mens de var hos ham.

Marie passede med stor interesse sin symaskineforretning, som hun meget nødig forlod. Hun var en fantastisk sælger. Især lige efter krigen, hvor det var småt med penge, kunne folk købe og komme og betale 10 kroner om ugen, for en symaskine skulle de have.

Kay Hagstrøm døde den 7. januar 1980, 87 år gammel. Marie døde den 5. juni 1996.

SKANSEBAKKEN VED HILLERØD

AF
ERNST
VON DER RECKE

Vort Land mangler Udsigtspunkter af betydelig Højde; og om vi havde dem, vilde Fordelen derved være tvivlsom. De store Udsigter ere overalt lunefulde Skønheder; man kan godt besøge dem 8 Dage i Rad uden at faa noget som helst at se. Saaledes er Forholdet selv i Sydeuropas klare Bjergluft; paa vore disede Kyster, hvor Kimingen næsten altid er sløret, og hvor, naar man skærper Synet ved Kikkertens Hjælp, enhver Kontur i Horizonten sitrer for Sol og den altid blæsende Vind, vilde sagtens Udbyttet ved at se fra en Bjerghøjde, om slige fandtes, være maadelig nok. De højtliggende Punkter, som vi have,

fremvise vistnok saa temmelig fyldigt, hvad der overhovedet i vor Luft kan ses af dansk, landskabelig Skønhed; blandt saadanne høre for Nordsjællands Vedkommende Skandsebakken ved Hillerød til de præstigste Udsigtssteder. Kun Maglehøj ved Frederiksværk og Haregabsbakkerne nordvest for Esrom Sø kunne i saa Henseende strides med den om Forrangen.

Skandsebakken er, mærkeligt nok, lidet kendt og paaagtet af den Turistkare, der mellem Aar os Dag besøger Hillerød, og det til Trods for, at Vejen til den fra Byen er grumme kort. Fra Jægerbakken følger man Kongevejens Lindealle, til

man har passeret Jernbaneviadukten; umiddelbart ovenfor denne drejer en mindre Landevej af til venstre, som kun gør et enkelt Slag udenom den højtliggende Arbejdsanstalt og fra denne næsten i en lige Linie fører op over Skandsebakkens Top, hvis højeste Punkt med Generalstabsmærket kun ligger nogle hundrede Alen tilhøjre for Vejen. Stigningen er ganske jævn, og Gangen magelig, om end skyggeløs; mere end et godt Kvarter vil man neppe være om fra Alleen at naa op til Udsigtspunktet.

Det mest overraskende og tiltalende ved dette er næsten, at Udsigten saa at sige viser sig pludseligt; først ved Vandringens Maal kommer den fuldt til Syne. Er man uden at vende sig naaet op til Topunktet og saa standser, og lader Øjet løbe Synskredsen rundt, kan man ikke andet end imponeres af det Rundskue, man har for sig. Paa Bakkedragets sydlige Side lukkes den fjernere Udsigt af Store Dyrehaves tætte Højskov, der mod Vest forlænger sig ud i Præstevangens lavere liggende Trægrupper, mellem hvilke Horizontens Linier og det fjerntliggende Lystrup Hegn allerede hist og her skimtes; under den ses mellem Trækroner det nærliggende Sandviggaards hvide Gavle og Skorstene. Paa dette Punkt begynder den vide Udsigt, der indtager tre Fjerdedele af Synskredsen. Nærmest Skoven svæver Synet ud mod Egnen om Frederiksund lige

til Roskildefjorden, hvis smalle Linie skjules af den høitliggende Kyst, som hæver sig mere og mere op imod Frederiksværk. Det er vide Marker og Mosedrag; saa brydes det flade Land af Frerslev Hegns mørke Belte; efter det følger Topene af den lille Tirsdagsskov, ragende frem over Bakkedraget, der skjuler Hillerød By; kun Slotets ranke Spir løfter sig over det. Paa sin Vandring videre mod Nord møder Øjet en mørk Plet, det er Auderød Hegn; derefter følge de kraftige Linier af Bakkerne, som skjule Frederiksværk; saa træder Tisvilde Hegn frem; under det ses den graa Arresø, der paa Grund af sin Farve dog ikke er lige synlig til enhver Tid. I en Sænkning mellem Bakkerne Nord for den skimtes ved Solnedgang i Sommertiden stundom en spejlende Stribe af det fjerne Kattegat.

Saa løfter sig en mægtig sammenhængende Skovmasse - den største i Danmark - mod Horizonten; nærmest ses Skovene om Frederiksborg, Lille Dyrehave, Tyvekrogen og Stenholt Vang, bag dem Grib Skovs bølgeformede Terrain, der op mod Maarum hæver sig til en endnu større Højde end Skandsebakken. Mod Vest højner Fruebjerg sig med en enkelt Kuppel af Trækroner over de omgivende Toppe, nærmere ses de slanke Skorstene af Teglværkerne ved Gadevangen ragende op over Skoven. Langs Skovgrænsen i Forgrunden kommer

Ernst von der Recke. U.å. Det Kongelige Bibliotek. Hans beskrivelse af Skansebakken er fra 1894. Se note s. 16

På modsatte side ses Hillerød Øst fra Møllebakken. Fra venstre: Skansebakken, Sandviggaard, Store Dyrehave og Skovlyst. Edvard Lehmanns titel er "Panorama taget fra Erlandsens Mølle paa lille Skandse Bakke ved Frederiksborg", 1836. Det Kongelige Bibliotek

Generalstabsstenen, som har fungeret som pejlemærke ved udarbejdelsen af generalstabskort.

Teksten lyder: "Denne Sten og Grunden om den i 3 Al. Afstand er fredet. Navnlig forbydes det at tænde Ild paa eller ved den. GS". Foto: Mogens Hansen

Jernbanelinien nu og da til Syne mellem Bakkerne; mod Nord forsvinder den i Skoven; men et skarpt Øje kan atter paa dennes anden Side følge Lokomotivets hvide Dampskyer milevidt over Sletten, paa dets Vej ned mod Snekkersten.

Paa Skovens Østside sænke dens Toppe sig; over de prægtige Granners tætsluttende Masse blaaner "Esromsøs vidunderlige Perle", som man helt overskuer. Ved dens Nordside viser sig en Strimmel fladt Sletteland med gule Marker; derover løfter sig skarpt tegnet Kullens præstige Bierglinie, der er saa ulig alle danske Formationer. Østligere følger Klosterris Hegn, flydende sammen med de andre Skove, der lukke for Horizonten helt ned til Gurre.

Til denne Side - mellem Nord og Øst - er Udsigten rigest og skønnest; man skal her i Landet, vidt og bredt, søge om Magen dertil. Skandsebakkens Højdedrag har her sit stejleste Affald ned imod

to vide Dalstrøg, af hvilke det ene, mod Kattegat vendte, udfyldes af Esrom Sø, det andet strækker sig i Retning af Nivaa, lige ned til Øresund. Skov og Mark med Smaabølger og Sænkninger, med Marker, vekslede i alle Farver, - snart en Brakmark, som staaer helt brunviolet i Lufttonen, snart en græsgrøn Plet, snart et guldgult Felt, - Smaahuse og Gaarde med skinnende hvide Mure og enkeltstaaende Trægrupper veksle her milevidt, saalangt Øjet rækker, i endeløs Mangfoldighed. Skovlinie viser sig over Skovlinie; nærmest Øjet, i Flugt med Stenholt Vang strækker sig Grønholt Vang; over den, paa Esrom Sø's Østre Side, skinner Fredensborg blændende hvidt, ragende op mellem Træerne med sin Kuppel og sine minaretagtige Skorstene; under det ser man Byens røde Tage skinne. Længere til Højre flyder Slotshaven i Et for Øjet med det fjernere Danstrup Hegn, der atter fortsættes

af Nyrup Hegn og Egebæksvang; over dem danner, endnu fjernere, Klosterris Hegn den tredie af de indbyrdes adskilte Skovstriber, mellem hvilke vide Sletter med Krat os Huse lade sig til Syne.

Mod Øst, hvor alle Kystens Skove ligge synlige i Dalen, svæver Blikket frit over Grønholts røde Kirketaarn og hvide By, lige ud til Sundet; paa begge Sider af Lave Hegns lille mørke, tætbegrænsede Skovmasse ser man de hvide Sejl derude skinne og Røgen af de for-bifarende Dampere. Og endnu længere bort svæver Øjet; bag Landet ser man den svenske Kyst hæve sig, broget af Byer og Skove; østligst ses i klart Vejr tydeligt Landskrona's to Taarne. Nærmere end disse skinne Hveens gule Kyster i Solen,

St. Ibs hvide Kirke ses klart med blotte Øjne; om Aftenen ser man Fyret blinke. Østligst følger saa det mere kratagtige Grønholt Hegn (forskelligt fra Grønholt Vang), og endelig sluttes Rundskuet paa den sidste Fjerdedel af Store Dyrehaves tætte, mørke Kroner, hvormed vort Overblik begyndte.

Man vil af denne Skildring forstaa, at det er en efter danske Forhold enormt vid Udsigt, som Skandsebakken frembyder. Endnu videre og rigere vilde den være, hvis det var rigtigt, hvad der oftere er sagt af ellers troværdige Folk; det paastaaes nemlig, at man mod Sydvest i klart Vejr ser Spirene af Roskilde Domkirke. Vist er det, at man kun et Tusind Alen nordligere kan se dem fra Højdedraget; i og for sig

Udsigt fra Skansebakken mod nord med Fredensborg Slot i baggrunden, 2016. Foto: Mogens Hansen

Skansebakken set fra nord med bebyggelsen Skansedal i baggrunden, 2016. Foto: Mogens Hansen

*Udsigt fra
Skansebakken
mod øst med
Grønholt Hegn
i baggrunden,
2016. Foto:
Mogens Hansen*

var der derfor intet til Hinder for, at de kunde ses fra dette højtliggende Punkt. Nedskriveren af disse Linier har imidlertid aldrig set dem, og paa de Kort, der staa til hans Raadighed, gaar en Linie fra Skandsebakken til Roskilde over Skovens Nordvesthjørne. At intet af det fjernere liggende Land for Tiden kan ses over denne, er i alt Fald vist. Men fra et Hus paa Skandsebakkens Top var det ikke utænkeligt, at Roskilde Domkirke vilde komme til Syne fra Vinduerne.

Udsigten fra Skandsebakken er, som man vil forstaa, skøn til alle Aarets og Døgnet's Tider; interessantest er den en St. Hans Aften, naar man ser Blussene lyse fra Issefjorden til langt ovre i Skaane. Men skønnest er den næsten en tidlig Sommermorgen, naar den sølvhvide Taage endnu svømmer i Lavningerne, og de højere Bølger af Landskabet dukker frem deraf som Øer. Saa er Synet ikke videst, men Skønheden maaske mest ejendommeligt dansk.

Ernst Frederik Vilhelm von der Recke, 1848-1933, er en dansk forfatter og filolog. Han udarbejdede ovenstående tekst til grosserer Francis Zachariae, Fredensborg, der opkøbte arealer omkring Skansebakken for at sikre den som udsigtspunkt. Efter 100 år er udsigten over Kongernes Nordsjælland knapt så imponerende. Ernst von der Recke tilbragte barndomsårene i Hillerød og ligger begravet på Hillerød Kirkegård. Teksten er gengivet efter en udgivelse fra 1934, året efter hans død.

LAURA RASMUSSEN

I min barndom i 1950'erne var frøken Rasmussen en skikkelse, som betød meget for vores familie. Hun var den, der passede os, hvis vores far og mor skulle ud en aften. Babysitter hedder det nu, men det ord brugte vi ikke dengang.

Hun boede i Bakkegade 29, 2. sal, og mange familier i kvarteret brugte hende som børnepasser i de år. For så vidt var hun en kendt skikkelse i gadebilledet. Men hun var af den slags, som levede beskedent, og efter sin død for snart 50 år siden er hun nok ved at glide ud i glemslens hav hos de fleste hillærødanere.

Ved flere lejligheder har jeg

forgæves efterlyst et fotografi af hende. Typisk har hun nok holdt sig tilbage, hvis der var et fotografiapparat i nærheden. Hun var heller ikke just fotogen, i hvert fald ikke i sin alderdom. Jeg husker hendes smilende ansigt med et par vorter, en hue trukket ned over håret og en gammel brun frakke. Men så dukkede i januar 2016 et ungdomsfoto op, som jeg fik lov til at låne af Lis Petersen, Højdevej 9, hvis mormor, Ellen, gift Knudsen, var søster til Laura Rasmussen.

Laura står i baggrunden som nr. 4 fra højre, med glat hår og midter-skilning. Efter alt at dømme er det et familiefoto taget i forbindelse

AF
ASGER BERG

med hendes mors 70 års fødselsdag i 1927.

Moderen, Thora Johanne Rasmussen, født Nielsen, ses forrest i midten. Hun var født i Stege 8. september 1857 og blev enke i 1914 under meget triste omstændigheder. Lauras far, skovløber Jens Peter Rasmussen, Nejede Vester-skov i Alsønderup Sogn, blev 24. september 1914 fundet hængende i Dyrehavemosen i Nejede Vester-skov. I kirkebogen står: "Formodet Selvmordsforsøg: sygelig Bekymring for Udkommet". Hermed er også antydnet, at Laura Rasmussen voksede op i små kår.

Ved faderens død var Laura kun 16 år. Hun var født 6. februar 1898 i Gadevang, Nødebo Sogn. Hendes fulde døbenavn var Laura Oline Mathilde Rasmussen, opkaldt efter en søster, der var død som lille. Dengang var faderen skovløber i Gadevang, og Laura havde flere ældre søskende, der var født i Gadevang. Søsteren Ellen, der på fotografiet står med sin mor under armen, var dog født i Grønholt i 1885, mens familien endnu boede der.

Laura blev konfirmeret i Nødebo i 1912 og kom derefter ud at tjene. Allerede i 1915 kom hun til Hillerød og fik plads som tjene-stepige hos et ældre ægtepar, den velhavende fhv. redaktør og udgiver af Roskilde Dagblad, rentier Hans Adolf Jensen, og hans frue, Johanne Marie Josefine Jensen. De ejede

villaen "Godhavn", Langesvej 17.

Dermed var Lauras skæbne bestemt. Hendes årlige indkomst var i 1916 kun 450 kr., sammenholdt med redaktørens indkomst på 3.612 kr. og hans formue på 91.120 kr. Men da redaktørens hustru døde i 1924, avancerede Laura til husbestyrerinde, og efter hans død 25. oktober 1928 overtog Laura ifølge testamentet huset på Langesvej.

Hun indrettede villaen som pensionat. I 1930 logerede der fx en stud.jur., en fabriksarbejderske og en bagersvend, og så havde Laura ladet sin 73-årige mor flytte ind. Her boede moderen til sin død 20. marts 1932.

Laura forblev ugift. Efter at have været pensionatsværtinde i en årrække solgte hun villaen, men beholdt den store bagvedliggende have ud til Margrethevej. Hun boede så i lejligheden i Bakkegade, kun 100 meter fra haven, der blev hendes ét og alt. Herinde bag plankeværket var der blomster- og køkkenhave og gamle frugttræer og -buske. Når vi kom forbi på Margrethevej, kunne vi altid se, om hun var i haven, for så var den store hængelås fjernet, og vi kunne gå ind og hilse på.

Engang udbrod en besøgende mand – og Laura har selv fortalt historien: "Ja, men frk. Rasmussen, der står jo blomster og urter og bærbuske allevegne, der er jo slet ikke system i Deres have". Hvertil

hun svarede: "Der skal heller ikke være system i min have, der skal være blomster og urter og bær og frugter!"

Lauras have er gået over i lokalhistorien på en særlig måde, for her skjulte modstandsgruppen "Drengene" våben under besættelsen. Jens Erik Larsen har fortalt, at hun havde givet dem lov til at gemme en duplikator og papir på loftet over hendes vaskehus, men de havde også gemt nogle våben. Da de ville hente våbnene, var de væk, for Laura havde fundet dem og gravet dem ned i kompostbunken. Drengene måtte stå skoleret for hende, men de uskadte våben fik de med sig.

I 1950'erne var vi mange - både børn og gamle mennesker - der nød godt af frugterne fra hendes have. For hun førte regnskab med manges fødselsdage, og så kom hun på visit med en buket blomster eller en bakke med frugt eller bær. "September er min travle måned", sagde hun, "der har jeg 20 fødselsdage". En af dem var min, og måske fik jeg endda en lille plade "Pernille" flødechokolade. Hun kunne også have syltetøj eller et hjemmestrikket håndklæde med, i bomuld, i pastelfarver eller hvidt og forsynet med en hæklet kant.

Frk. Rasmussen traskede tit op til De Gamles Hjem på Kirsebærbacken eller ud til alderdomshjemmet i Grønnegade for at besøge sine gamle bekendte. Palle Berg-

Sørensen sagde engang, at hvis hun skulle have et motto, skulle det være: Altid på farten – og altid for andre.

Når hun skulle passe os en aften, havde hun "De små synger" med. Så lærte hun os sangene fra den, og vi legede "save, save brænde, vi er raske svende". Hun opdagede, at jeg var glad for den sangbog, og så sagde hun engang, at jeg kunne beholde den. Jeg har den endnu.

Til jul eller påske kunne hun finde på at invitere min bror Torsten og mig på besøg. Vi gik op til Bakkegade 29 og ind ad gadedøren med to skilte: "Al Handel og Betleri forbudt" og "Færdsel med Træfodtøj henvises til Køkkentrappen". Den nydelige opgang duftede altid nyferniseret, og vi undlod at trampe, når vi gik op. Så fik vi te og hjemmebagte småkager, og hun hentede trææsken med kuglespillet frem. Med en pind skulle man skubbe en kugle i spil, og så skulle kuglen trille ned i et af flere huller, helst et, der gav point.

På sine gamle dage fik hun sværere ved at slæbe varer op til lejligheden på 2. sal, og ikke mindst koks og brænde op ad køkkentrappen fra kælderen til lejlighedens kakkellovn. Men hun blev der til sin død 23. marts 1981. Hendes urne blev nedsat på Hillerød Kirkegård, og den store have bag ved Falckstationen på Margrethevej blev udstykket til rækkehuse.

DEN STORE GESTAPO-RAZZIA

I HILLERØD DEN 22. NOVEMBER 1944

Foredrag ved Mogens Hansen

Onsdag den 28. september, kl. 19.00

40 kr. - medlemmer gratis

INDVANDRINGEN FRA SVERIGE

1840-1914

Foredrag ved arkivar Jørgen Mikkelsen

Torsdag den 20. oktober

40 kr. - medlemmer gratis

UDVANDRINGEN FRA DANMARK

1840-1914

Foredrag ved arkivar Henning Bender

Tirsdag den 15. november

40 kr. - medlemmer gratis

HUSK AT BETALE KONTINGENT!